

The Project Gutenberg eBook of Pahassa pulassa

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Pahassa pulassa

Author: Robert Kiljander

Release date: January 11, 2007 [eBook #20339]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PAHASSA PULASSA ***

Produced by Tapio Riikonen

PAHASSA PULASSA

Yksinäytöksinen huvinäytelmä

Kirj.

R. KILJANDER

Ensimmäisen kerran julkaissut
K. J. Gummerus, Jyväskylä, 1889.

HENKILÖT:

KAMREERI.

EMMA, hänen rouvansa.

HILMA, heidän tyttärensä.

ONNI, Hilman sulhanen.

REETTA, palvelustyttö.

Eräs poliisipalvelija.

Tapahtuu eräässä pienessä maaseutukaupungissa.

(Sali kamreerin luona. Ovi perällä ja molemmilla puolilla. Oikealla puolella näyttämöltä katsoen sohva ja sen edessä pieni pöytä. Vasemmalta suurehko pöytä, jossa on laatikko. Samalla puolella, keskellä seinää, vinoon asetettu sohva ja sen takana kukkapöytä kukkineen. — Kello on noin 10 ap.)

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Reetta. Onni.

REETTA (huivi päässä seisoo oikealla puolella pöydän ääressä lukien sanomalehteä, toisella kädellä kantaa hän pientä koria, jossa on seltteripulloja).

ONNI (pistää päänsä sisään peräovesta): Hyvää huomenta, Reetta! Onko Hilma neiti jo ylhäällä?

REETTA (panematta pois lehteä): Päivää, Onni herra!

ONNI. Onko Hilma jo ylhäällä?

REETTA. Kyllä.

ONNI. Hyvä, sitten minä tulen sisään. (Kun hän astuu esille, huomataan hänen piilottavan jotakin takkinsa alla.) No, mitä sinä siellä niin ahkerasti lueskelet, Reetta? Naima-ilmoituksiako vai mitä? Ha ha ha!

REETTA. Eikö mitä, minä luen tuosta viime yön hirmuisesta tappelusta, kun humalaiset herrat löivät tuota merimiestä niin hirveästi, että ihan oli henki lähteä.

ONNI. Ohoh, oliko se niin vaarallista?

REETTA. Niin, tässä seisoo, että tohtori oli sanonut, että kyllä se on niin ja näin, jos hänestä enää tulee miestä ollenkaan.

ONNI. Soo, soo! Mutta kuulepas, Reetta, voitko sinä sanoa minulle yhden asian —?

REETTA. Jahah, kunhan vaan — (Lukee:) »Sillä sekä oikeus että kohtuus vaatii, että rikos mitä ankarimmin rangaistaan.» (Puhuu:) Voi, voi, niitä herroja sentään! Niin, mitä Onni herralla —?

ONNI. Voitko sanoa minulle, millä tuulella Hilma neiti tänään on?

REETTA. Milläkö tuulella? Kuinka niin?

ONNI. Muuten vain. Näyttääkö hän iloiselta vai surulliselta?

REETTA. No, en minä nyt voi sanoa. Vähän kiukkuinen hän kumminkin näkyy olevan, koska hän aamulla sanoi minua tomppeliksi, kun en oikein osannut häntä auttaa pukiessaan, ja tuommoista sanaa en vielä häneltä milloinkaan ole kuullut.

ONNI. Ai, ai, hän on siis vielä suutuksissaan! (Erikseen:) Mutta kyllä minä hänet lepytän, kyllä minä hänet lepytän.

(Osoittaa pakettia povessaan).

REETTA. Mutta eihän tuo olisikaan niin kummallista, jos hän olisi hiukan äreällä tuulella, koska koko talo on aivan ylös alaisin.

ONNI. Noh? Mitä nyt on tapahtunut?

REETTA. Eipä juuri mitään erityistä. Rouva vain pitää siitä niin kauheata elämää, kun kamreeri eilen oli seurahuoneella lystäilemässä ja tuli kotiin niin myöhään. Hän äyskii ja räiskii jokaiselle, ettei tiedä, kuinka olla ja liikkua.

ONNI. Mitä hiessä? Oliko ukko eilen viftillä? Sepä ei juuri usein tapahdu.

REETTA. Ei, mutta kyllä hän tällä kertaa olikin aika tellukassa. Kello yhden aikana kuulumme koputusta kyökin ovelta, ja kun menin aukaisemaan, niin putosi kamreeri kynnykselle kuin mikäkin mytty, ja samassa kuulin poisjuoksevien askelia ja hiljaista naurua ja kikattamista. Rouva tuli sitten ja talutti hänet sänkykamariin — ja en minä sinä yönä olisi tahtonut olla kamreerin sijassa, se on nyt vissi.

ONNI. Ha ha ha! No, en minäkään! Mutta nyt hänellä luultavasti on hirmuinen kohmelo, jos hänet oikein tunnen. Eikö niin?

REETTA. Niin onkin. Sen vuoksihan minutkin lähetettiin tätä seltterivettä hakemaan. Mutta ei rouva sittenkään ole ripityksiään lopettanut. Yhä niitä vain sataa, ja minä oikein surkuttelen herraa, sillä niin harvoin kuin se —

TOINEN KOHTAUS.

Rouva. Edelliset.

ROUVA (oikealta, puhuen kulissien taakse): No kyllä, kyllä! Eikö sinulla nyt, Herran nimessä, ole sen verran malttia, että voit odottaa, siksi kuin hän — (Huomaa Reetan). No, tuossahan sinä oletkin, sen letus! Missä ihmeessä sinä taas olet viipynyt koko päivän? Tuo tänne se selteri pian!

(Vetäytyy takaisin Onnia huomaamatta.)

REETTA (rouvaa seuraten): Niin, kun sain niin kauan odottaa apteekissa (hän on jo poissa näyttämöltä) ja kun sitten poikkessin tuota sanomalehteä —

ROUVAN ÄÄNI. Ole vait äläkä mökötä!

KOLMAS KOHTAUS.

ONNI (yksin): Jaa-a, näkyypä todellakin olevan ukkosta ilmassa! Ehkä on parasta, että pötkin tieheni ja tulen takaisin vasta myöhemmin. Niin, mutta pitäisihän minun ensin saada tavata Hilmaa, sillä en saa rauhaa, ennenkuin olen pyytänyt häneltä anteeksi ja antanut hänelle tämän pienen lahjan. En ymmärräkään, mistä nuo juuttaan sanat eilen tulivat suuhuni, ja leikillähän minä ne sanoinkin, vaikka —. Mutta kas, ovi liikkuu! Eikö hän tuossa jo —?

NELJÄS KOHTAUS.

Reetta. Onni.

ONNI. Ei, Reettahan tuo vaan —. No, kuinka on sairaan laita? Vieläkö hän makaa?

REETTA. Ei, ukko parka istuu pöydän ääressä ja särpii selteriä että silmät ovat nurin. Hän kysyi, olitteko te jo täällä.

ONNI. Josko minä olin täällä?

REETTA. Niin, hän sanoi, että hänellä oli asiaa herra Onnille, ja pyysi, ettette menisi, ennenkuin hän on saanut teitä puhutella.

(Menee perältä).

ONNI. Jahah, kyllä. Minä odotan. Mikähän asia tuo mahtanee —?

REETTA (ovesta): Ei hän siitä sen enempää virkkanut.

(Menee).

VIIDES KOHTAUS.

ONNI (yksin): No, olkoon mitä tahansa — minä jään siis. Mutta minne minä siksi aikaa panen tämän paketin? En tahtois, että kukaan saisi sitä nähdä, ennenkuin olen sen Hilmalle antanut. Pistäisinköhän sen tuonne sohvan taakse? (Menee sinne katsomaan). Karasjoo, tässä kukkapöydällähän sopii mainiosti. (Piilottaa paketin). Kas niin! (Tulee esille). Jaa-a, olisipa todellakin kummallista, jos ei hänen katsantonsa vähän kirkastuisi, kun hän saa tämmöisen sievän lahjan — kaunein hartiahuivi koko kaupungissa, niinkuin puotineiti, jolta sen ostin, minulle vakuutti. — Mutta joku tulee!

KUODES KOHTAUS.

Hilma (vasemmalta). Onni.

ONNI. Ah, Hilma!

HILMA (itseksensä): Niin, hän se olikin. Mutta minä en ole häntä huomaavinanikaan. (On etsivinään jotakin). Missähän se lieneekään se tämänpäiväinen lehti? Eikö Reetta sitä jo ole —?

ONNI (lähestyy): Hyvää päivää, rakas Hil — —!

HILMA. Kah, Onni! Hyvää päivää! (Jatkaa etsimistään). En tiedä, mutta tännehän sillä on aina tapana se —.

ONNI. Mitä haet, kultaseni?

HILMA. En mitään. Sanomalehteä vain —. (Erikseen:) Yhtä iloinen ja ujostelematon hän vain on, niinkuin ei mitään välillämme olisi ollut.

ONNI (antaa Hilmalle lehden): Täällähän se onkin, Hilmaseni, täällähän se on.

HILMA. Kiitos!

(Istuu ja rupeaa lukemaan. Äänettömyys).

ONNI. Hm, kuinka sinä nukuit viime yönä, sydänkäpyseni?

HILMA. Kuinkako nukuin? — Huonosti.

ONNI. Niin, ukko taisi teitä häiritä, kun tuli kotiin vähän iloisella tuulella, he he he.

HILMA. Se ei ole mikään naurun asia, ei yhtään. Muuten minulla oli päänkivistystä jo ennen kuin panin maata.

ONNI. Ohoh! Mistä se tuli?

HILMA. Kuka sen tietää. (Pienen äänettömyyden perästä, ivallisesti:) Ehkä liallisesta illallisesta.

ONNI. Mutta kuulehan nyt, Hilma — enhän minä noilla sanoilla mitään pahaa tarkoittanut.

HILMA. No, eihän siinä olekaan mitään pahaa, että on hyvä ruokahalu.

ONNI. Mutta ethän sinä syönyt niin paljon.

HILMA. Mitä varten sinä sitten minua siitä pilkkasit?

ONNI. Enhän minä sinua pilkannut, en millään muotoa; mutta kun otit tuon kolmannen makkarapalasen, niin —

HILMA. Se oli vaan puolikas. Mamma oli jo ottanut toisen puolen.

ONNI. Jahah, niin olikin. Niin no, kun sinä otit tuon palasen, niin minä vähän naurahdin ja sanoa tokaisin: Hilmalla on ruokahalu kuin hevosella.

HILMA. Niin, ja oliko tuo kauniisti sanottu, mitä? Varsinkin kun mamma ja Reetta olivat saapuvilla.

ONNI. Ei, tuhmastihan tuo oli minulta, mutta —

HILMA. Ja näytänkö minä sitten minkäänlaiselta suursyöjältä? Luulenpa, ettei minun vartaloni ole sen —

ONNI. Ei suinkaan. Kuka sitä on sanonut? Sinä olet sylfiidi — keijukainen —!

(Lähestyy taas).

HILMA (väistyen): Sitä en ole, mutta en myöskään luule sen olevan niin selvän osoituksen proosallisuudesta, että kolmesti päivässä aterioitsee. Täytyyhän ylläpitää henkeänsä tässä matoisessa maailmassa, tietääkseni.

ONNI. Milloinka minä olen sinua proosalliseksi sanonut, kultaseni? Jos joku on proosaa täynnä, niin se olen minä itse. Ja juuri tuo minun luontoni sai eilen voiton ja pakotti minut sanomaan jotakin karkeampaa ja jokapäiväisempää kaiken tuon runollisuuden päälle, josta koko illan olimme puhuneet. Siinä kaikki.

HILMA. Kaunis selitys todellakin! Miksi sinä viivyitkin niin kauan? Olisit mennyt tiehesi, kun sinun rupesi tulemaan ikävä —

ONNI. Ei, kuulehan Hilma, heitä nyt jo helkkariin tuo huono tuulesi ja ole niinkuin ennen! Katsos kuinka ulkona on kaunista! Päivä paistaa ja ihmiset häärivät iloisina ja onnellisina. Ja kuule, sitten minulla vielä on sinulle jotakin sanottavaa, jota et arvaakaan.

HILMA (vilkaisee häneen kysyvästi, sitten välinpitämättömästi): Vai niin!

ONNI. Niin, väistyhän vähäisen, niin minä sen sinulle kerron.

HILMA (istuu paikallaan): Toisen kerran — minä nyt tahtoisin tätä sanomalehteä —

ONNI. Mutta se on todellakin asia, joka sinua tulee ilahduttamaan — sen luulen voivani taata.

HILMA (kärsimättömästi): Anna minun olla rauhassa, sinä vaivaat minua!

ONNI (väistyy): Soo-o! Siltäkö se kuuluukin? No, suo anteeksi sitten! En minä sinua tahdo häiritä. (Erikseen:) En, minä en voi häneen suuttua, vaikka hän noin osoittaakin nurjaa mieltään — viehättävä hän on sittenkin. Parasta siis, että paikalla toimitan asiani, että kaikki on selvä ennenkuin muut tulevat. (Aikoo mennä hakemaan pakettia, kun kamreeri rouvansa seuraamana tulee oikealta). No, peeveli, tuossahan ne jo —!

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Kamreeri. Rouva. Edelliset.

KAMREERI (yönutussa kärsivän näköisenä): Niin, niin, kyllähän sinä olet oikeassa, Emmaseni, vallan oikeassa. Mutta älä nyt enää siitä viitsi puhua — olenhan minä sen jo kuullut niin monta kertaa että —

ROUVA. Niin, mutta sinun pitää se kuuleman vielä sata, vielä tuhat kertaa, sillä eikö ole suuri skandaali, että vanha mies, perheen isä, rahatoimiston kamreeri ja valtuusmiesten sihteeri esiintyy semmoisessa tilassa kuin sinä eilen ja säikäytät kuoliaaksi vaimosi, lapsesi ja koko talosi, ja jos tuo olisi ensimmäinen kerta, mutta kun —

KAMREERI. Niin, niin, minä myönnän, minä myönnän; mutta katsohan, Onni on täällä — älä nyt vieraitten läsnäollessa rupea —

ROUVA. Ei se mitään tee — päivää! — (Nyökkää sivumennen Onnille, joka kumartaa vähän hämillään). Hyvä on, että hänkin saa sen kuulla. Ja pitäisihän sinun, ymmärtäväisen miehen, nyt sen verran tietää, mitä kestät, mitä et. Mutta ei, aina vain sama juttu. Ja mitä varten sinä sitten pidät velvollisuutenasi juoda yhtä paljon kuin muut ratit. Juo vähemmän, kastele vain huuliasi! Kun muut tilaavat totia, niin ota sinä lasi viiniä, limonaadia tai yksi leivos, mutta —

KAMREERI. Kyllä, kyllä, vastedes — mutta mene, hyvä Emma, paistamaan minulle tuo silli, niinkuin lupasit! Päätäni kolottaa niin kauheasti.

ROUVA. Ähäh, se on oikein! Jos kolottaisi vieläkin kovemmin, että viimein tulisit vahingosta viisaammaksi; sillä onhan se nyt oikein ihme ja kumma, että vaikka hyvin tiedät, mitkä seuraukset siitä on sinulle, niin et kumminkaan malta olla tuota elämää pitkittämättä. Niin se on ollut jok'ikinen kerta ja niin se oli viimeinkin kun sinä — —

KAMREERI. Mutta, Herra Jumala, onhan siitä jo kokonainen vuosi! Mitä sinä nyt enää noista vanhoista jutuista viitsit —

ROUVA. Onko siitä vuosi? Sitäpä en luulisi. Kyllä sinä sen muistat, Hilma. Sinulla oli vielä silloin hammastauti, ja me olimme juuri lähettäneet Reetan apteekkiin, kun kuulimme naputusta ikkunalta ja —

HILMA. En minä muista.

ROUVA. Jassoo, vai et muista! No, no, kyllä se aika sinullekin vielä koittaa, jolloin tuommoista panet mieleesi — muuta en sano. Mutta minäpä sen muistan vallan hyvin. Allakassani seisoo huhtikuun viidennen päivän päällä: »Maitotinki maksettu» ja sitten vähän alempana: »Pappa tuli kotiin hutikassa». Ja saa nähdä, vielä sinua kerran —

KAMREERI. Mutta nythän olemme jo maaliskuussa, niin etteihän tuota —

ONNI. Niin, me olemme todellakin maaliskuussa, tati hyvä —

ROUVA. Sinun ei tarvitse häntä puolustaa, ei ollenkaan. Missä se on sanottu, että tuommoista pitää tapahtuman joka vuosi maaliskuussa, missä? Ei, se ei milloinkaan saa tulla kysymykseen. Katso esimerkiksi tuomaria, meidän naapuriamme! Vaikka hän niin paljon liikkuu kaupungilla ja on niin monissa asioissa ihmisten kanssa, niin ei hän koskaan mitään karvasta maista ja —

ONNI (keskeyttäen): Niin, kun hänellä on vatsakatarrri, ja tohtori on häntä kieltänyt —

ROUVA. Minä en ylipäättään puhu sinulle nyt tällä erää.

ONNI (kumartaa ja vetäytyy vähän takaisin): He, he, suokaa anteeksi!

ROUVA (miehelleen jatkaen): Ja paitsi häntä löytyy kaupungissamme monta muutakin, jotka elävät yhtä säännöllisesti ja raittiisti ja joiden seuraa sinun juuri pitäisi hakea, vaikka sinä, valitettavasti kyllä, et siitä näy välittävän. Ja olkoon kuinka tahansa, niin onhan kuitenkin sinun velvollisuutesi olla juomatta, koska terveytesi ei sitä salli, sillä niinkuin jo sanoin —

KAMREERI. Voi, voi, lopeta nyt jo Herran nimessä —

ROUVA. En, kun minä puhun, niin minä puhun suuni puhtaaksi. Niin, mitä minun pitikään — niin, saa nähdä että sinulle vielä jotain tapahtuu noilla juomaretkilläsi ja että sinut vielä jonakuna iltana kannetaan kuolleen kotiin ja — —

KAMREERI (pitäen päätään): Hoh hoo, kunhan nyt vain saisi tuota silliä!
Mene sinä Hilma, paistamaan se minulle!

HILMA. Miksei, jos pappa —

ROUVA. Älä mene — et sinä sitä kumminkaan kunnollisesti osaa tehdä! Jaa, jaa, varo vaan itseäsi, pappa, ettei käy sinulle niinkuin tullinhoitajalle, joka humalapäissään putosi alas rappusilta ja löi päänsä kiveen, että —

KAMREERI. Mutta enhän minä, hiessä, ole mikään juoppolalli, jos kerran tai pari käynkin ravintolassa, tietääkseni. Voi, voi, tuota päätä! Eikö nyt kukaan —?

HILMA (nousee): Kyllä minä menen, pappa —

ONNI (lähestyy): Niin, ja minä tulen sinua auttamaan —

ROUVA. Joutavata! Kyllä minä sen itse toimitan, koska kerta lupasin. Odota nyt sitten tuossa vähäisen, senkin riepu! (Menessään itseksensä:) Mutta kyllä minä sinua vielä ripitän, kunhan olemme kahden kesken, sen lupaan!

(Menee peräovesta).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Kamreeri. Hilma. Onni.

KAMREERI. No, olenpa saanut kuulla tänään, olenpa saanut kuulla, se on vissi! (Puoleksi erikseen:) Ja kumminkaan hän ei vielä tiedä mitään tuosta oikeasta asiasta. Puh, puh sentään, tätä elämää!

ONNI. Täti on huonolla tuulella tänään, he he he!

KAMREERI. Niin on, veliseni, niin on. Mutta kuulepas, sinä Hilma, jätöpäs meidät hetkiseksi kahden; meillä olisi tässä vähän puhumista Onnin kanssa.

HILMA. Kyllä —

ONNI. Mutta ei se kauan kestä. Eikö niin, eihän se kauan kestä, setä?

KAMREERI. Hm — ei, pianhan se on puhuttu.

HILMA (lyhyesti): No, minun tähteni teidän ei suinkaan tarvitse kiirehtiä.

(Aikoo mennä).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Reetta (perältä). Edelliset.

REETTA. Herra kamreeri, viskaali on porstuassa ja pyytää saada teitä tavata.

KAMREERI (säikähtyneenä): Viskaali! (Erikseen). Herra Jumala, ne tulevat jo! (Katsoo kelloaan). Nyt

minä olen hukassa! (Ääneen:) Sano, etten ole kotona — että pikimältään olen pistäytynyt kaupungilla.

REETTA. Mutta kun jo tulin sanoneeksi, että kamreeri on kotona.

KAMREERI. No, sano sitten että vielä makaan — ettei minua saa herättää — että olen sen kovasti kieltänyt. Ymmärrätkö?

REETTA. Kyllä. Mutta jos hän kysyy, milloinka hän saa tulla takaisin?

KAMREERI. Niin sano, että vähän myöhemmin, sillä määrätyllä ajalla — kyllä hän tietää. Mutta joudu, ettei hän ennätä tulla sisään. Joudu, joudu hiiessä!

REETTA. Kyllä, kyllä. (Mennessään erikseen). No, mikä nyt ukkoa vaivaa?

KYMMENES KOHTAUS.

Edelliset (paitsi Reetta).

HILMA. Mutta mitä ihmeessä pappa noin viskaalia pelkää? Sinun hyvä ystäväsi!

KAMREERI. Pelkään! Kuka on sanonut, että minä häntä pelkään?
(Erikseen:) Hyvä, että sain hänet ajoissa estetyksi.

HILMA. Näinhän minä että oikein säpsähdit, kun —

KAMREERI (äkäisesti): Sinä näit ja sinä näit! Mene paikalla kamariisi eläkä tuossa tuhmuuksia löpöttele!

HILMA (mennessään vasemmalle, erikseen): Mitähän tämä merkitsee? Kunhan pappa parka ei vain olisi joutunut ikävyvyksiin.

YHDESTOISTA KOHTAUS.

Kamreeri, Onni.

KAMREERI (puoleksi itsekseen): En ymmärrä, kuinka hän noin aikaisin —? Kello kaksitoistahan niiden muidenkin vasta piti —. No, se oli semmoinen pieni peloitus vain.

ONNI. Mutta suokaa anteeksi, setä! Mitä te oikeastaan viskaalia noin —?

KAMREERI. Niin, se on juuri sitä, josta tahtoisin puhua sinun kanssasi. Sillä tiedä, veliseni, nyt on piru merrassa!

ONNI. No? Mitä nyt?

KAMREERI. Niin, istu nyt, niin kerron sen sinulle. Hoh hoo!

ONNI. Minä olen todellakin utelias.

(Istuutuu kamreerin viereen).

KAMREERI. Niinkuin tässä jo kuulit, niin olin minä eilen illalla —

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

Rouva. Kamreeri. Onni.

ROUVA (perältä esiliina edessä ja lautanen ja haarukka kädessä): Oliko täällä viskaali?

KAMREERI. Viskaali? Kyllä. Taisihan tuo olla tuolla ulkona.

ROUVA. No, mitä varten sinä et ottanut häntä vastaan? Sepä kummallista!

KAMREERI. Mitäkö varten? No, kun minä nyt olin niin väsyksissä, niin en tahtonut —

ROUVA. Kuulepas, Kalle! Katsohan minua silmiin!

KAMREERI. No, mitä joutavia!

ROUVA. Katsopas nyt vaan!

KAMREERI (Katsoo häneen epävarmasti).

ROUVA. Hm! Ei sinulle vain liene tapahtunut jotakin eilen?

KAMREERI. Tapahtunut? Kuinka niin?

ROUVA. Katso paremmin! Sano, oletko sinä rehellisesti kertonut minulle kaikki tuosta eilisestä —!

KAMREERI (on suuttuvinaan): No, tämähän nyt oikea tutkinto! Sinä häpäiset itsesi, Emma. Mitä Onni kaikesta ajattelee? Ja kun minä kerran olen sitä vakuuttanut sinulle, niin pitäisihän tuo olla kyllyksi, että —

ROUVA. Jaa, jaa, puhu sinä — ei se asiaa auta! Mutta jos sinulla vain on jokin salaisuus, niin varo itseäsi, sen sanon!

(Menee peräovesta).

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

Kamreeri. Onni.

KAMREERI. Juutas kaikkia, kun jo oli tulla koko asian perille, tuo mamma! Mutta kuule nyt, niin kerron sinulle tuon jutun kaikessa lyhykäisyydessä, sillä aika on täpärällä. (Tarttuu Onnin takinappiin ja sanoo melkein kuiskaamalla:) Asian laita on semmoinen, että olen kutsunut tänne viisitoista henkeä aamiaiselle.

ONNI (hämmästyneenä): Viisitoista henkeä aamiaisille! Ja tati ei tiedä tuosta mitään?

KAMREERI. Ei tiedäkään, veliseni!

ONNI. Mutta kuinka, taivaan nimessä, te nyt aiotte menetellä, setä?

KAMREERI. Olenhan minä sitä jo vähän aprikoinut — ja sitten minä olen uskaltanut luottaa sinuun, jos nimittäin siihen suostut?

ONNI. Mielelläni, jos se vain minun vallassani on. Mutta en ymmärrä, kuinka setä tuli noin —

KAMREERI (jatkaen): Noin rohkealle tuulelleko? aioit sanoa. En sitä itsekään käsitä. Taisi olla viskaalin ja pormestarin syy. He seurasivat meitä, kun valtuusmiesten kokouksesta menimme seurahuoneelle, ja tarjosivat sitten minulle kilpaa totia. Ensin oli erittäin hauskaa. Puhuttiin hauskoja juttuja, postisihteeri soitti pianoa ja pappi lauloi ja löi eteispoikaa. Mutta sitten nuo irvihampaat rupesivat minua pilkkaamaan.

ONNI. Ohoh! Vai pilkkaamaan?

KAMREERI. Niin, väittivät näet, etten muka ole herra talossani, että olen tohvelin alla ja muuta semmoista, josta hiukan suutuin. Ja kun sitten tulin tyrkänneeksi viskaalia rintaa vastaan, hän kun oli pahin kaikista, niin siitäkös sitten melu nousi!

ONNI. Ha ha, vai niin!

KAMREERI. Huusivat, että tämä oli ihmisräökkäämistä ja että siitä tulee käräjäasia, ja eläintohtori, joka myöskin oli saapuvilla, koputti viskaalia rintaan ja määräsi että sinne pitäisi panna jotakin laastaria, ja kun pormestari siksi ehdotteli hienot aamiaiset kaikille läsnäolijoille, niin ei ollut minulla muuta neuvoa, kuin myöntää vaan. Ja sitten kaikki hurrasivat ja nauroivat ja nostivat minua — ja sen perästä en muista muuta, kuin että istuin vossikassa ja tulin kotiin.

ONNI. Ha ha ha! Niin, kyllä ne ovat semmoisia junkkareita, että menepäs heidän kanssaan sormikoukkua vetämään, ha ha ha! Mutta eikö sitä voi peruuttaa koko kutsua? Eihän setä silloin ollut aivan oikein —

KAMREERI. Ei, ei! Ei se sovi. Sittenhän ne nauraisivat minulle vielä enemmän.

ONNI. Mutta tuossa tapauksessahan ei ole muuta jäljellä kuin ilmoittaa kaikki tädille. Milloinka ne tulevat?

KAMREERI. Kello kaksitoistahan se oli puhe — kahden tunnin perästä.
Ei, minulla onkin toinen tuuma.

ONNI. No, antakaapas kuulua!

KAMREERI. Minä en virkakaan mammalle mitään, ennenkuin vieraat ovat täällä, silloin on hänen myöhäistä enää ruveta panemaan vastaan. No, mitä siihen sanot, veliseni?

ONNI. Eipä hullumpaa! Setä aikoo tehdä tuommoisen äkkiarvaamattoman rynnäkön, huomaan minä.

KAMREERI. Juuri niin. Äkkiarvaamaton rynnäkkö, se on oikea sana.

ONNI. Mutta, suokaa anteeksi, onko teillä niin paljon ruokatavaraa kotona, että noin yks' kaks' voitte puhaltaa kokoon semmoisen aterian?

KAMREERI. Niin, siinäpä se juuri on, ettei —

ONNI. No, tarjotkaa niille, mitä itse aiotte päivälliseksi syödä. Eikö se sovi!

KAMREERI. Ei aivan, meillä kun kuuluu olevan vain palttua ja luusoppaa.

ONNI. Palttua ja luusoppaa! Se on totta, eihän tuo oikein sovi vieraan aamiaiseksi.

KAMREERI. En minä sitä ole ajatellutkaan. Minun tuumani on nimittäin tämmöinen: Minä ostan mitä tarvitaan, tuotan ne salaa tänne, ja sitten vasta, kun vieraat tulevat, vien ostokseni mammalle ja sanon: niin ja niin on nyt asian laita, mamma hyvä! Ja menköön sitten kuinka tahansa, tulkoon maanjäritys tai muita mullistuksia — mikä on tehty, se on tehty.

ONNI. Mutta jos hän suuttuu niin, ettei hän ryhdykään minkäänlaisiin puuhiin?

KAMREERI. Niin, eihän tuota tiedä — koettaa vain täytyy. Mutta nyt on kysymys: kuka minulle nuo ostokset toimittaa? Reettaa en voi lähettää, sillä silloin tulisi kaikki paikalla ilmi, ja Hilmalle taas en viitsi tästä puhua, niin että olen senvuoksi ajatellut, että jos sinä, kunnan veli, tekisit minulle sen hyvän työn ja auttaisit minua siitä pahasta pulasta, johon nyt olen joutunut ja —

ONNI. Ha ha, sekö se olikin tuo asia, jos setä —?

KAMREERI. Sehän se oli. No, suostutko sinä?

ONNI. Hyvin mielelläni, jos ei minulta muuta vaadita. Mutta mistä —?

KAMREERI. Kiitos, veliseni, kiitos! Sitä minä sinulta odotinkin.

ONNI. Ei kestä, mutta mistä minä nämä tavarat hankin, sillä se on todellakin ensimmäinen kerta, kun minä —

KAMREERI. Mistäkö hankit? Se on hyvin yksinkertaista. Kaikki tyyni sinä saat Häkkisen ruokakaupasta. Pyydä vaan lohta, juustoa ja makkaraa esimerkiksi 5 tai 6 naulaa kutakin. Sehän pitäisi riittää?

ONNI. Kyllä kai, mutta Häkkisellä taitaa olla monta sorttia. Mitä lajia minä —?

KAMREERI. Se on yhden tekevä, kunhan se vain on hyvää. Sitten pitää vielä olla yksi purkki sinappia.

ONNI. Ranskalaista vai »Non plus ultraa»?

KAMREERI. Ota nyt vaikka »Non plus ultraa», koska se on kotimaista tekoa. Ja sitten viimeiseksi ja pääasiallisesti semmoinen lihapalanen, joka sopii paahtopaistiksi, sillä se on helposti valmistettavaa ruokaa, ja siitä kaikki pitävät.

ONNI. Niin, ja tati paistaakin sitä niin mainiosti. Mutta kuinka paljon?

KAMREERI. No, pyydä nyt noin puoli leiviskää, totta kai se on kylliksi?

(Ottaa esille kukkaronsa).

ONNI. Jaa-a, en tiedä oikein —

KAMREERI. No, ota sitten leiviskä, ettei lopu kesken. Kas tuossa rahaa!
Ja nyt joudu, veli hyvä, sillä aika rientää.

ONNI. Kyllä, mutta yksi sana ensin, setä! Kuulkaapas, jos Hilma sill'aikaa sattuisi minua kysymään,

niin olkaa hyvä ja sanokaa, että tuossa paikassa tulen takaisin, ihan tuossa paikassa. Muistatteko nyt?

KAMREERI. Kyllä, kyllä.

ONNI. Niin, se on hyvin tärkeätä, sillä hän voi muuten luulla, että minä loukkaannuin tuosta —. No no, sama se, mitä — pääasia on vain, että hän saa tietää, että heti tulen takaisin —

KAMREERI. No, ole huoleti, kyllä minä —

ONNI. Niin kaikessa salaisuudessa minä sedälle voin ilmoittaa, että minulla on hänelle pieni lahja — tuommoinen vaatimaton ja yksinkertainen vain. Mutta tämä on ainoastaan meidän kesken, pankaa se mieleenne!

KAMREERI. Pieni lahja! No, mitä varten?

ONNI. Kyllä minä sen teille jäljestäpäin selitän. No, hyvästi sitten, jos ei ole muuta —!

KAMREERI. Ei minun tietääkseni, mutta varo vain ettei mamma sinua näe, kun takaisin tulet, varo kaikin mokomin, sillä —

ONNI. Koetan parastani. Ajöö so lenge!

(Menee perältä).

KAMREERI (yksin): No, niin pitkälle sitä siis nyt on päästy, mutta pahin on vielä jäljellä. Puh — uh, antaisin mielelläni yhden vuoden elämästäni, jos tämä kirottu päivä olisi onnellisesti lopussa! Puh!

ONNI (pistää päänsä sisään): Muistakaa nyt, setä, tuo Hilmalle — etten viivy kuin hetkisen vain, hetkisen vain.

KAMREERI. No kyllä, kyllä — mene nyt jo —

ONNI. Hyvä! Eikö siis mitään —? Onko pippuria?

KAMREERI. Kyllä sitä on mammalla yltä kyllin.

ONNI. Se on totta, hahaha, se on totta!

(Menee).

NELJÄSTOISTA KOHTAUS.

(Kamreeri yksin).

KAMREERI. Hm, enhän minä juuri tuota tarkoittanut, mutta voihan se niinkin olla. (Istuutuu oikealle). Hoh hoo, voiko kukaan minulle sanoa, mitä varten tässä maailmassa on niin järjestetty, että kun ensin on ollut oikein lysti, niin sitten tulee jäljestäpäin niin penteleen ikävä? Minä en ainakaan sitä ymmärrä. (Huokaa ja nojaa päänsä kättä vastaan). Kunpa silli nyt edes joutuisi.

(Hetken äänettömyys).

VIIDESTOISTA KOHTAUS.

Kamreeri. Hilma.

HILMA (vasemmalta, raottaa ovea; erikseen): En, minä en erehtynyt — hän on todellakin poissa. (Tulee esille). Suuttuiko hän minuun ja meni ilman jäähyväisiä, vai olisiko papalla ollut jotakin —? (Ääneen). Joko Onni meni, pappa?

KAMREERI (muuttamatta asentoaan): Kyllä hän meni; mutta hän tulee kohta takaisin.

HILMA. Kohta takaisin? Minnekä hän sitten —?

KAMREERI. Minun asialleni vain. Hän käski sanoa, että hän tuossa paikassa on täällä taas. Kuule, se on hyvä mies, tuo sinun sulhosi, Hilma.

HILMA. Kyllä. Kuinka niin?

KAMREERI Muuten vain. Hän antaa sinulle tänään — —. Hm, jassoo — ei mitään. (Erikseen:) Kah, kun unohdinkin, kun pääni on niin sekaisin, etten —

HILMA. Mitä hän minulle antaa?

KAMREERI. Antaa! Kuka tässä on antamisesta puhunut? Kuulepas, kuinka monta paria veitsiä meillä on, tiedätkö sinä?

HILMA. Kuinka monta paria veitsiä?

KAMREERI (viittaa hänelle, ettei puhuisi niin kovaa): Hyss, hyss! Niin juuri, kuinka monta?

HILMA. Lieneekö niitä noin neljä- tai viisitoista, en minä ole lukenut, mutta —

KAMREERI (itseksään mutisten): Neljä- tai viisitoista paria! Sitten minun osakseni tulee puukko. (Vähän korkeammalla äänellä:) Niin, ei auta — minun täytyy ottaa puukko.

HILMA. Mutta mitä sinä oikeastaan höpiset, pappi? Mitä ne puukot ja pöytäveitset —?

KAMREERI. Ole sinä vaiti äläkä seiso tässä ja urki minua! Mene kyökkiin auttamaan mammaa, se on paljon parempi.

KUUDESTOISTA KOHTAUS.

Rouva. Edelliset.

KAMREERI. No tuossa hän tuleeekin — ja silli muassa! (Nousee). Kas, sepä tulee maistumaan, se!

ROUVA (perältä, silliannos lautasella): No, tässä nyt on tuo siunattu silli! Tulehan nyt, mokomakin potilas!

(Menee oikealle päin.)

KAMREERI. Kiitoksia, mamma kulta, kiitoksia paljon!

(Aikoo taputtaa häntä olkapäälle).

ROUVA (lyö häntä sonnille): Minä en ole mikään kulta mamma tänään, tiedä se!

KAMREERI (pistää sormen suuhunsa): Ai, ai!

ROUVA (Hilmalle, joka aikoo mennä vasemmalle): Äläpäs mene, Hilma — jää tänne hetkeksi! Vai niin, Onni on mennyt! Olipa hänellä kumminkin sen verran ymmärrystä. — Niin, odota minua täällä, Hilma! (Kamreerille). No, tulehan nyt sitten!

KAMREERI. Tullaan, tullaan.

(Seuraa häntä oikealle raapien päätään).

SEITSEMÄSTOISTA KOHTAUS.

Hilma (yksin).

HILMA. Jos minä tuota voisin ymmärtää? Hän antaa minulle jotakin, sanoi pappi. Olisiko hän siis todellakin valmistanut minulle jonkin odottamattoman ilon? Ja oliko se tuosta hän äsken aikoi minulle puhua, kun olin niin tyly häntä kohtaan? Oi, minä olen häijy tyttö! Hyvin, hyvin häijy!

KAHDEKSASTOISTA KOHTAUS.

Rouva. Hilma.

ROUVA (puhuen kulissien taakse): Mitä, eikö kylliksi paistettu? Syö sinä vain, kyllä se kelpaa! (Hilmalle toisenlaisella äänellä:) Kuulepas, Hilma! Reetta sanoi, että sinä myöskin olit saapuvilla, kun hän papalle ilmoitti viskaalin tulosta. Miltä pappi silloin näytti? Sanopas se minulle!

HILMA. Miltäkö näytti? Kuinka niin?

ROUVA. Muuten vain — tahtoisin sen tietää.

HILMA. No, hän säpsähti hiukan ja katsoi kelloaan.

ROUVA. Mitä! Säpsähti ja katsoi kelloaan! Entäs sitten?

HILMA. Sitten käski hän Reetan sanomaan, että hän vielä makaa ja että viskaali tulisi takaisin määrätyllä ajalla.

ROUVA. Määrätyllä ajalla! Hyvä! Enkös ollut oikeassa, kun häntä jostakin epäilin. No, entä sitten?

HILMA. Sen perästä hän lähetti minut kamariini, hänellä kun oli jotakin puhuttavaa Onnin kanssa.

ROUVA. Ahaa, sen vuoksiko Onni —? Ne ovat siis samassa liitossa, ne junkkarit? No, ja sitten sinä menit?

HILMA. Niin, ja kun tulin takaisin, oli Onni poissa ja pappa höpisi, mitä lie höpissyt, jota en ymmärtänyt.

ROUVA. Jaha! No, mistä hän puhui?

HILMA. Omituista kyllä, veitsistä ja puukoista ja semmoisista.

ROUVA. Herra Jumala, veitsistä ja puukoista! Se on varma, ihan varma, että hänelle on jotakin tapahtunut, vaikka hän tahtoo sen minulta salata!

HILMA. Mutta mitä se olisi voinut olla?

ROUVA. Mistä minä sen tiedän? Hän on eilen joutunut rettelöihin, ja nyt hän siitä itsekseen puhuu. Niin se on.

HILMA. No, mutta pappa, joka on niin hiljainen luonteeltaan, ettei hän milloinkaan riitaannu tahi —

ROUVA. Älä sano, välistä hän voi hyvinkin pian suuttua. Etkö muista, kuinka hän löi tuota kerjäläispoikaa, joka kesällä tervasi kyökin ikkunan? Ja kun sitten viinit ja konjakit vielä tekevät vaikutuksensa, niin ei tappelu kovinkaan kaukana voi olla. Minä menen heti kysymään häneltä, heti paikalla.

HILMA. Älä nyt ole joutava, mamma! Luuletko sinä todellakin että pappa on tapellut? Ja oikein aseilla!

ROUVA. Aseilla tahi ilman, se on yhdentekevää, tappelevathan muutkin herrat, niin sivistyneitä kuin ovat olevinaan.

HILMA. Hm! Niin, se on totta —

ROUVA. Mitä? Oletko sinä kuullut jotakin?

HILMA. En — en suinkaan. Minä muistin vain erästä asiaa.

ROUVA. Mitä sinä muistit? Puhu suusi puhtaaksi, puhu paikalla, sanon minä!

HILMA. Mutta eihän se yhtään tähän kuulu, ei yhtään. Kun oli puhe tappelusta, niin minä vain muistin, mitä äsken näin tuossa lehdessä ja josta mamma luultavasti jo tietääkin.

ROUVA. Mitä lehdessä seisoo? Enhän minä tiedä mistään. Näytöpäs tänne!

HILMA. Mutta mamma ei saa tulla levottomaksi — eihän koske pappaa —

(Antaa hänelle sanomalehden).

ROUVA. Annahan tänne nyt vain! Missä paikassa se on?

HILMA. Tuossa, mutta —

ROUVA. Jahah, jo löysin. (Lukee:) »Viime yönä tapahtui se ikävä seikka, että jotkut kaupunkimme säätyläisistä tullessaan jostakin tilaisuudesta kadulla riitaantuivat erään merimiehen kanssa ja löivät häntä niin pahasti, että mies, joka vietiin sairaalaan, tohtorin lausunnon mukaan kuuluu olevan arveluttavassa tilassa. Toivottava on, etteivät asianomaiset jätä tätä asiaa sikseen. Sillä sekä oikeus että kohtuus vaatii, että rikos, ilman minkäänlaista sääliä, mitä ankarimmin rangaistaan». (Pudottaa lehden). Pidä kiinni minua Hilma, pidä kiinni! Se tarkoittaa pappaa!

HILMA (vie häntä istumaan): No, kas niin! Enkö arvannut, että sinä kuitenkin —

ROUVA (pyyhkii otsaansa): Huh, huh, kun rupesin hikoilemaan! Mutta onhan asia aivan selvä. Pappa on kaupungin virkamies, siis säätyläinen, hän oli eilen eräessä tilaisuudessa, viskaali on asianomainen ja tulee nyt papan kanssa puhumaan tuosta merimiehestä, ehkä häntä vangitsemaankin, jos mies on hyvin huonona; eihän sitä tiedä. Voi voi! Pitää heti lähettää sairaalaan kysymään, kuinka on sen miehen laita.

HILMA. Mutta rauhoitu nyt, mamma! Eihän ole mahdollista, että pappa — sinä teet itsesi naurunalaiseksi.

ROUVA. Tässä ei ole sijaa naurulle, ei rahtuakaan, sen sanon. En ymmärrä, kuinka sinä voit olla noin välinpitämätön ja tyyni, vaikka asia on niin hirveän epätietoinen. Ei, minä lähetän Reetan sairaalaan, muu ei auta. (Huutaa:) Reetta!

HILMA. Mutta odota nyt edes siksi kun Onni tulee takaisin! Hän on ehkä kuullut puhuttavan tuosta kahakasta ja voi sinulle antaa tietoja osanottajista, ettei sinun suotta tarvitse —

ROUVA. Jahah, paras juuri, joka on papan uskottu ja yhdessä hänen kanssaan koettaa minua pimittää. Ja paljon mahdollista, että hänet jo on lähetetty juuri samaan paikkaan, kuka sen tietää? Mutta varokaa vain itseänne sitten, kun asiat selviävät, kyllä minä teille molemmille näytän, mistä Taavetti oluensa osti, sen saatte nähdä! (Taas surkealla äänellä:) Mutta ajattelehan, jos tuo mies kuolee! Jos pappa viedään Siperiaan ja tulee vedelle ja leivälle! — Voi, voi, minua onnetonta naista, voi minua poloista! (Vimmassa:) Reetta, sen kuhnus! Etkö kuule, että sinua huudetaan, että seinät —!

YHDEKSÄSTOISTA KOHTAUS.

Reetta.

REETTA (avaa peräoven puoleksi): Koht'sillään, koht'sillään! (Kääntyy ja puhuu jollekulle, jota ei näy:) Niin, hän makaa vielä. — Kyllä — Vai niin — Hyvästi!

(Niiaa, sulkee ovea ja tulee esille).

ROUVA. Kuka se oli?

REETTA. Pormestari, joka —

ROUVA. Herra Jumala! Pormestari itse omassa persoonassaan!

REETTA. Niin, minä en tietänyt hänelle vastata muuta kuin viskaalillekaan, että herra vielä makaa; mutta sanoinhan minä, että rouvaa voi tavata, jos hän tahtoo —

ROUVA. No, mitä hän siihen sanoi?

REETTA. Hän vain väänsi suunsa ivalliseen nauruun ja sanoi että tämä asia ei ole rouvan korville.

ROUVA. Ettei tämä asia ole minun korvolleni! Se on hirmuista! Kuulitko sinä, Hilma? Ja sitten vielä nauroi! — Kuulepas, Reetta, sinun pitää paikalla mennä —

(Hillitsee itseään).

REETTA. Mihinkä sitten?

ROUVA. Niin — tuota — johtui tässä mieleeni, ettei menneen kuun maitotinki vielä ole maksettu lasaretinrouvalle, (ottaa esille kukkaronsa) ja sen vuoksi —

REETTA. Johan minä sen maksoin viime viikolla.

ROUVA. Maksoit? Ole vait! Kyllä minä sen paremmin muistan. Tuoss' on nyt rahat — siitä tulee viisi markkaa takaisin. Ja sitten sinä sivumennen voit kysyä, mitenkä se on tuon merimiehen laita, joka yöllä sinne tuotiin. Asia ei tosin meitä koske, mutta täytyyhän sitä sen verran osoittaa myötätuntoisuuttaan lähimmäistä kohtaan, että —

REETTA. Voi, voi, hän kuuluu jo olevan kuolemaisillaan!

ROUVA. Kuolemaisillaan! Mitä sinä sanot?

REETTA. Niin, minä kuulin juuri tuolla pihalla tuomarın Tildalta, jonka serkun sisarenpojan tyttö on

lasaretilta pyykkiä pesemässä, että sötterska oli sanonut, että pää on puhki.

ROUVA. Että pää on puhki? Se on kauheata!

REETTA. Niin, ja kaikki siellä olivat meinanneet, että koettakoot herrat peittää asiata kuinka tahansa, niin kyllä siitä otetaan selvä, kuka se oli, joka löi. Kuuluvat sanoneen, että mukana on ollut kaupungin virkamiehiäkin.

ROUVA. Kaupungin virkamiehiä. — No sittenhän kaikki —!

REETTA. Mitä? Tietääkö rouva, kuka se —?

ROUVA. Tiedätkö? Mitä minä tietäisin? Mutta joudu nyt! ja kuule! Älä millään muotoa sano, että minä tuota käskin kysymään, tee se niinkuin itsestäsi vain, muista se! Sillä eihän tuo asia minua yhtään liikuta vaikka —

HILMA. Mutta kuulepas nyt, mamma —

ROUVA. Ole vait sinä! (Reetalle). No, ala lapata nyt, äläkä tuossa —!

REETTA. Kyllä, kyllä. (Mennessään:) Minä pelkään, että sekä herra että rouva tänään ovat tulleet hulluiksi.

KAHDESKYMMENES KOHTAUS.

Rouva. Hilma.

HILMA. Nyt sinä teit ajattelemattomasi, mamma, kun noin Reetalle —

ROUVA. Ajattelemattomasti! Ajattelepas sinä, kun pääsi on surman suussa! Mutta sinä sen kyllä voitkin, sillä sinulla ei ole sydäntä. Sinä et rakasta papparaiskaa niinkuin minä, joka 20 vuotta olen elänyt yhdessä hänen kanssaan ja kyllä tiedän, mitä se —

KAMREERI (Rykii huoneessaan).

ROUVA. Huh, mitä se oli?

HILMA. Pappa vain, joka rykäisi tuolla sisällä.

ROUVA. Pahuus kun vielä säikähdyttää; kun luulin vieraaksi! Huh, huh, olenpa tosiaankin aivan läpimärkä! Täytyy muuttaa päälleni —

HILMA. Niin, se on parasta, tulehan nyt —

(Menee vasemmalle.)

ROUVA (mennessään): Voi, voi, tätä päivää! Allakkaan se on pantava, se on vissi, jos vain niin kauan elän — (Hän on jo kulissien takana). Voi, noita miehiä, voi sentään!

(Näyttämö on hetken tyhjänä).

KAHDESKYMMENESENSIMMÄINEN KOHTAUS.

Onni, sitten kamreeri; viimein Hilma.

ONNI (kurkistaa sisään peräovesta): Ei ketään täällä? Tyhjä kuin Tiihosen taskumatti. No sitten minä — (Aikoo astua sisään, mutta vetäytyy takaisin, kun samassa oikeanpuoleista ovea kosketetaan). Ah, joku tulee!

KAMREERI (lautasliina kaulassa, raottaa ovea): Eikö se Onni jo —?
Kuului aivan kuin joku olisi rappusissa —?

ONNI (joka on huomannut kamreerin, pistää taas päänsä sisään): Hyss setä! Minä se olen.

KAMREERI. No, tuossahan se — (Astuu sisään). Tule sisään vain, tule sisään pian!

ONNI (tulee sisään paketteja kainalossaan): No, tässä on minulla nyt tavarat. Mutta kuinka oli? Kävikö Hilma sill'aikaa minua kysymässä? Kävikö hän, mitä?

KAMREERI. No, kyllä, mutta —

ONNI. Ja setä sanoi aivan kuin minä neuvoin, että minä —?

KAMREERI. Sanoinhan, sanoinhan, mutta eihän nyt —

ONNI. Kiitoksia! Sitten minä olen rauhallinen. No, minnekä minä nyt nämä panen, ettei kukaan —?

KAMREERI. Annahan nyt tänne vain, kyllä minä ne —

ONNI. Jahah! Täss' on nyt ensin makkarat. Oikein hyviä makkaraita, tänään tehtyjä —

KAMREERI (panee paketin suuremmalle pöydälle): Hyvä —

ONNI. Täss' on sinappi — täss' on kolme laatikkoa sardellia, otin niitä, kun ei ollut lohta — täss' on juustoa, erittäin hienoa Sippolan juus —

ROUVAN ÄÄNI (ulkopuolelta näyttämöä): Mutta, kuulenhan minä selvästi, että siellä joku —

ONNI. Helkkarissa, täti!

KAMREERI. Seiso edessä, mies, seiso edessä!

(Koettaa takinliepeillään peittää paketteja).

ONNI (vetäen viiksiään, hyräillen): La, la, la, la, la la, la!

HILMA (aukaisee oven ja katsoo sisään): Onko täällä —? Ah! Onni!

(Vetäytyy takaisin).

KAMREERI. Hyvä, se olikin vain Hilma! Pian nyt näitä tänne pöytälaatikkoon, pian! (Rupeaa työntämään pakettia laatikkoon.) Mutta kuule, missä biffiliha?

ONNI. Sitä en saanut. Ei ollut niillä niin suurta palasta — neuvoivat minua Hokkaseen, joka —

KAMREERI. Piru kaikkia! Tuo, joka asuu virstan matkan kaupungista! Niin, sinun täytyy ottaa ajuri ja kiirehtiä minkä suinkin —

ONNI. Kyllä, kyllä, mutta onhan meillä vielä aikaa. Eihän ne —

KAMREERI. Aikaa? Ei suinkaan, voivathan nuo junkkarit milloin tahansa —. (Ei saa mahtumaan laatikkoon suurinta pakettia). Kiusan kappale tuo pakettikin, joka ei —

ONNI. Mutta kyllä minun ensin pitäisi saada tavata Hilmaa. Se olisi niin tärkeätä.

KAMREERI. No, älä nyt turhia puhu, vaan auta minua niinkuin lupasit!

ROUVAN ÄÄNI (ulkopuolelta): Tee, niinkuin sanon, äläkä vastaa —

KAMREERI. Mamma! Minnekä hiessä minä nyt tämän paketin —

ONNI. Antakaa tänne — minä tiedän. (Panee sen kukkapöydälle sohvan taakse). Kas niin! Mutta täytyykö minun todellakin aivan heti —?

KAMREERI. Jos sinulla on hiukankin ystävyyttä minua kohtaan, niin —

ONNI. No, kyllä, kyllä. Olkaa huolehti!

(Vasemmanpuoleista ovea kosketetaan).

KAMREERI. Hän tulee! Minä kiidän tieheni.

(Kiiruhtaa oikealle).

KAHDESKYMMENESTOINEN KOHTAUS.

Onni. Hilma.

ONNI. No, olkoon nyt miten tahansa; mutta Hilmaa minä kuitenkin ensin tahdon tavata ja antaa hänelle tuon —

HILMA (vasemmalta).

ONNI. Kas tuossa hän onkin!

HILMA (jäykästi, mutta vähemmän kuin edellä): Mamma käskee minun sanomaan, että odottaisit häntä täällä, hänellä on sinulle jotakin puhumista.

ONNI. Vai niin. (Erikseen:) Hän myöskin. (Ääneen:) Jahah, kyllä minä odotan, hyvin mielelläni. Mitähän se mahtanee olla, kultaseni?

HILMA. En tiedä ollenkaan.

(Ottaa pari askelta, niinkuin hänellä olisi aikomus mennä).

ONNI. No, joko sinä menet?

HILMA (pysähtyy): Minun pääni ei vielä ole oikein terve, niin etten —

ONNI. Oh, sehän on ikävää! Mutta eihän se tule paremmaksi tuolla sisälläkään. Istupas nyt tuohon vähäisen!

HILMA. Teillä ehkä on vielä joku salaisuus papan kanssa —?

ONNI. Hahaha, salaisuus papan kanssa! Ei enää, kultaseni, ei enää. Ja kyllä se kohta tulee ilmi, koko juttu. Mutta minullapa on toinen salaisuus, ja se on sinulle, Hilma.

HILMA. Minulle?

ONNI. Mutta se ei milloinkaan tule ilmi, ellet sinä nyt kauniisti jää tänne.

HILMA. Vai niin.

ONNI. No, jäätkö sinä?

HILMA (hymyillen): Täytyyhän tuota sitten.

(Istuutuu oikealle).

ONNI. Kas, se oli oikein! No, miten käs nyt on pääsi laita? Pakottaako sitä niin kovasti?

HILMA (katsoo alas): Eihän tuo nyt niin järin kovasti.

ONNI. No, sitä hän minäkin. (Istuutuu hänen viereensä). Kuule, Hilma, ollaanko nyt ystäviä taas?

HILMA (häneen katsomatta): Olenhan minä aina ollut sinun ystäväsi, mutta sattuuhan välistä niin, että tulee huonolle tuulelle, vaikka ei tiedä oikeastaan mistä syystä.

ONNI. Sattuuhan sitä, sattuuhan sitä! Tiedänhän minä sen omasta kokemuksestani.

HILMA (hymyillen): Oletko sinäkin välistä huonolla tuulella? Sitä ei sinusta luulisi.

ONNI. Olenhan minä. Mutta silloin sanon aina itselleni: Älä ole tyhmä, Onni — niin, en minä sinua tarkoittanut; en, en millään muotoa. Se on vain —

HILMA. No, kyllähän minä nyt toki sen verran —

ONNI. Niin — älä ole tyhmä, Onni, sanon minä tuommoisessa tapauksessa. Olethan sinä nuori ja terve, koko maailma on sinulle avoinna, ja sitten on vielä sydännupukka morsiameksi, joka sinusta niin paljon pitää. Mitä ihminen muuta tarvitseekaan? Niin, tuolla tavalla minä puhuttelen itseäni, ja sitten tulen paikalla hyvälle humöörille taas. Mutta kuulepas nyt, Hilma! Ummistapas hetkeksi silmäsi!

HILMA. Ummistaa silmäni?

ONNI. Niin, tee vain kuin sanon!

HILMA. Mutta mitä varten?

ONNI. No, silloin tapahtuu jotakin lystiä.

HILMA. Ei, ei — sinä narraat minua.

ONNI. En suinkaan — minä vakuutan. Muutamaksi sekunniksi vain.

HILMA. No, voinhan minä sitten. — (Ummistaa silmänsä). Mutta jos sinulla vaan on jotakin vehkeitä —

ONNI (nousee ja hiipii varpaillaan näyttämön toiselle puolelle): Ei tule kysymykseen —

HILMA (aukaisee silmänsä): Minnekä sinä menit?

ONNI (pysähtyy): No, katso nyt, kun et malttanut —? Ummista nyt uudestaan, äläkä aukaise ennenkuin luen kolmeen!

HILMA. No, olkoon menneeksi!

(Sulkee taas silmänsä).

ONNI. Ovatko ne nyt oikein hyvästi suljetut? Etkä tirkistä yhtään?

HILMA. En yhtään. Kaikki on mustaa kuin sydänyöllä.

ONNI (jää seisomaan hänen eteensä; erikseen): Oi, kuinka hän on viehättävä sentään!

HILMA (silmit kiinni): No?

ONNI. Paikalla, paikalla! (Pujahtaa sohvan taakse ja sieppaa sieltä paketin, jonka hän, käärelangasta pitäen ja ensin luettuaan kolmeen, laskee Hilman syliin). Yks — kaks — kolme. No nyt!

HILMA (iloisesti): Mitä? Mitä tämä on?

ONNI. Salaisuus — salaisuus vain.

(Menee toiselle puolelle näyttämöä tyytyväisen näköisenä).

HILMA. Mutta mitä ihmeessä —?

ONNI. Katso tarkkaan, katso tarkkaan, hahaha!

HILMA. (joka on aukaissut pakettia sen verran, että näkee, mitä se sisältää): Hyi, mitä minä näen?

ONNI (kääntyy): Noo?

HILMA. Onko tämä leikkiä vai totta?

ONNI. Kuinka niin?

HILMA. Olkoon mitä tahansa, niin se on halpaa — se on alhaista!

(Itku tukahduttaa hänen äänensä).

ONNI. Mutta mitä —?

HILMA. Että sillä tavalla kostaa! Sitä en olisi uskonut sinusta! Sinä, joka olit minua rakastavinasi —!

ONNI. Mutta selitä —

HILMA. Selitä! Tuoss' on sinun makkarasi! Niillä sinun ei enää tarvitse minua pilkata. Oi, minua onnetonta! Oi, minua petettyä tyttö raukkaa!

(Juoksee itkien vasemmalle).

ONNI. Makkarat! (Keikahtaa selälleen sohvaan). Taivaan vallat, mikä hirmuinen erehdys, mikä hirmuinen erehdys!

(Peittää silmänsä).

KAHDESKYMMENESKOLMAS KOHTAUS.

Rouva. Onni.

ROUVAN ÄÄNI (ulkopuolelta): Sano heti! Mitä se on — mitä on tapahtunut?

HILMA (samoin): Ei, ei — en minä — Onni sen voi —

ROUVA (puettuna villatakkiin, jonka viimeistä nappia hän sisään tullessaan panee kiinni): No, mitä nyt? Onko kaikki hukassa?

ONNI. Kaikki on hukassa!

ROUVA. Onko hän kuollut?

ONNI. Kaikki ihmiset ovat kuolleet! Koko maailma on kuollut!

ROUVA. Koko maailma —?

ONNI (syöksee yht'äkkiä ylös): Pois tieltä, ihminen! (Sieppaa kukkapöydältä oikean paketin ja hyökkää ulos vasemmasta ovesta).

ROUVA. Hän sanoi minua ihmiseksi! Hän on sekaisin!

KAHDESKYMMENESNELJAS KOHTAUS.

Kamreeri. Rouva.

KAMREERI (pistää päänsä sisään): Mikä meteli täällä? Joko ne hirviöt —?

ROUVA (huomaa kamreerin; juhlallisesti): Kalle, minun laillisesti vihitty aviopuolisoni ja minun lapseni isä, astu sisään!

KAMREERI (tulee sisään, epävarmasti katsoen rouvaa; hän on heittänyt pois lautasliinan): No, täällähän minä —

ROUVA. Kalle, sinä laiminlyöt velvollisuutesi. Sinä olet unohtanut, tykkänään unhottanut, mitä pappi meille sanoi, kun seisoi alttarin edessä: että miehen on kunnioittaminen ja rakastaminen vaimoansa sekä myötä- että vastoinkäymisessä.

KAMREERI. Mutta olenhan minä, tietääkseni —

ROUVA. Älä puhu — synti on sinut sokaissut. Sinä et enää tiedäkään, mitä on vaimonsa kunnioittaminen. Sinä et käsitä, ettei aviopuolisoiden välillä pidä oleman mitään hämärää, mitään epäselvää — että se on rikollista ja kiellettyä. Jaa-a, sinä olet syvästi langennut, Kalle parka!

KAMREERI. Hitto vieköön, jos minä tätä —?

ROUVA. Niin, sinä et sitä ymmärrä — sitähän minä jo sanoinkin. Mutta minä heikko nainen, minä olen pitänyt lupaukseni pyhinä, ja minä annan sinulle anteeksi, jos sinä nyt rehellisesti kerrot minulle kaikki. Sano, löitkö sinä kovasti?

KAMREERI. Josko löin —?

ROUVA. Niin — eilen illalla?

KAMREERI (erikseen): Peijakas, hänellä on vihiä asiasta!

ROUVA. Tunnusta nyt, löitkö kovasti!

KAMREERI. Enhän minä lyönyt häntä.

ROUVA. Etkö lyönyt?

KAMREERI. En, vähän vain rintaa vastaan tyrkkäsin.

ROUVA. Ja mistä syystä?

KAMREERI. No, muuten vain.

ROUVA. Tunnusta nyt yht'aikaa kaikki, niin se on sinulle helpompi, Kalle!

KAMREERI. No, kun hän puhui semmoista jonninjoutavaa ja pilkkasi minua.

ROUVA. Pilkkasi sinua! Mitä hän sitten sanoi?

KAMREERI. Hän sanoi, että — No, se on nyt yhdentekevä, mitä hän —

ROUVA. Ei, sano vain — minä vaadin sitä!

KAMREERI. Hän sanoi, että minä muka olen kovasti tohvelin alla, ja että sinä oikeastaan olet herra talossamme.

ROUVA. Mutta mistä tuo mies sen tietää?

KAMREERI (erikseen): Mistäkö hän sen tietää? Sepä kysymys! (Ääneen:) Niin, en minäkään sitä ymmärrä, ja vastasinhan minäkin hänelle, että kyllä tuo on suuri erehdys ja että kyllä minä tässä —

ROUVA. No, olkoon nyt tuon asian laita kuinka tahansa, niin se on kummallista, että oudot ihmiset —. No, niistä sanoistako sinä sitten häntä tyrkkäsit, onneton?

KAMREERI. Niin tein kun teinkin.

ROUVA. Etkä yhtään ajatellut seurauksia, niitä hirveitä seurauksia?

KAMREERI. Kuka sitä nyt tuossa silmänräpäyksessä semmoista ehtii ajatella? Eikä ne seuraukset niin vaarallisia taida ollakaan.

ROUVA. Eikö vaarallisia? Mutta jos hän kuolee, niin joudut elinkautiseksi vangiksi.

KAMREERI. Jos hän kuolee?

ROUVA. Niin, pää kuuluu olevan vioitettu.

KAMREERI. No, jos hänellä on jotakin kipua päässään, niin kyllä se on kohmelo niinkuin minullakin; sillä en suinkaan minä —

ROUVA. Kalle, Kalle, älä puhu noin kevytmielisesti! Koeta ottaa tämä asia vakavammalta kannalta, ja ajattele, minkä rangaistuksen laki tuommoisesta määrää, sillä —

KAMREERI. Joutavia! Saanhan minä sen sovittaa —

ROUVA. Niinivedellä ja leivällä. Voi, voi, Kalle, se on hirmuista! Minä kuolen häpeästä ja surusta —!

KAMREERI. Vedellä ja leivällä? Niin, jos ne siihen tyytyisivät, mutta kun pitää olla biff — (Erikseen:) Perhana, kun aivan —!

ROUVA. Mitä pitää olla? Mitä sinä biffistä puhut?

KAMREERI. Biffistä? Olenko minä semmoista puhunut? No, se on luultavasti siitä syystä, että minulle rupeaa tulemaan nälkä, sillä onhan kello jo niin paljon että —

ROUVA. Vai nälkä, vaikka juuri söit voileipää ja silliä! Sinä puhut sekaisin, Kalle raukka! Omantunnon vaivat ja katumus sen vaikuttaa. Mutta istu nyt ja koeta kertoa minulle kaikki alusta loppuun, niin että —

KAHDESKYMMENESVIIDES KOHTAUS.

Poliisipalvelija. Edelliset.

POLIISI (kirje kädessään): Päivää, hyvä herrasväki, päivää!

(Hän on hiljainen ja ystävällisen näköinen nuori mies).

ROUVA. Taivaan Herra! Poliisi!

KAMREERI. Niin, mitä hän —?

ROUVA (mieltii hetkisen ja ottaa sitten yht'äkkiä tuolin, jolla hän uhkaa poliisia): Ei askeltakaan lähemmäksi, sen sanon!

POLIISI (säikähtäneenä): Mi-mi-mitä nyt?

KAMREERI. Niin, mitä sinä, Emma —?

ROUVA. Pysy takanani, pysy takanani, Kalle! Hän tulee sinua vangitsemaan.

KAMREERI. Vangitse —?

ROUVA (poliisille): Niin, mutta minä en häntä anna — en kuuna päivänä — sillä se on vääryyttä, ilmeistä vääryyttä. Merimieshän se oli, joka aloitti. Kuka käski häntä suututtamaan kamreeria? Ja jos kamreeri sitten häntä vähän tyrkkäsikin, ja se sattui pahemmasti kuin oli aiottu, niin eihän se ollut hänen syynsä, että — (Kun poliisi vähäsen lähestyy). Pysykää kauempana, muuten pamahtaa!

(Kohottaa tuolia).

POLIISI. Herra jestan, tämä kirjehän minun vain piti kamreerille —

KAMREERI (ottaa pari askelta poliisia kohti): Mutta, Emma, oletko sinä —?

ROUVA (tarttuu hänen takinliepeisiinsä): Älä mene, Kalle! Älä mene! Se on vain viekkautta ja kavaluutta. Eteisessä seisoo kuka tiesi kuinka monta poliisia sinua odottamassa. (Menee tuoli koholla poliisia vastaan). No, pakenetko tahi tämä on viimeinen hetkesi!

POLIISI. Voi, voi, rouva on tullut hulluksi! Tuoss' on kirje — (viskaa sen pöydälle) — minä juoksen hakemaan tohtoria. (Huutaa mennessään). Tohtoria, tohtoria.

KAHDESKYMMENESKUUEDES KOHTAUS.

Kamreeri. Rouva. Onni. Hilma. Reetta.

ONNI ja HILMA (jolla on uusi, hieno huivi hartioillaan, yht'aikaa): No, mitä nyt? Mikä täällä on hätänä?

KAMREERI. Ei mikään, mamma tässä vain poliisia puhutteli. (Rouvalle:) Mutta mitä tämä nyt oikeastaan tietää, Emma? Mikä merimies se on, josta sinä —?

ROUVA. Mikäkö merimies? Seisoohan koko juttu sanomalehdessä ja tunnustithan sinä juuri itse —

KAMREERI. Tunnustinko? Mutta viskaaliahan minä tarkoitin, mamma, viskaalia.

(Ottaa kirjeen pöydältä).

ROUVA (epäillen): Viskaalia? Älä sinä minua —

KAMREERI. No, niin totta kuin elän. Mutta kas! Häneltähän tämä kirje näkyikin olevan. Mitä hän nyt minulle —?

(Aukaisee kirjeen).

ROUVA (kuin edellä): Lue minun kuulteni!

KAMREERI (lukee): »Veli hopea! Morjens ja elä terveenä! Koska en minä eikä veli pormestarikaan saanut sinua tavata, niin tahdon minä täten sinulle ilmoittaa, ett'ei meillä ollutkaan mikään tositarcoitus noilla suurilla aamiaisilla, jotka sinun, sovinnoksi muka tuosta tyrkkäämisestä, piti valmistaa minulle ja koko eiliselle seuralle; mutta oli kaikki vain semmoista pientä, viatonta leikinlaskua, jonka soisimme sinun meille antavan anteeksi. Vanha ystäväsi Mosse.»

KAMREERI (luettuaan): Nuo juuttaan veitikat! Että sillä tavalla minua —! Puh, tuntuu kuin leiviskän paino olisi sydämeltäni pudonnut! Puh — uh!

ROUVA. Suuret aamiaiset! Tämäkö sitten tuo salaisuus olikin?

ONNI. No, eikö tullutkaan mitään noista kesteistä? Sittenhän minun ostoksenikin olivat tarpeettomia, haha!

ROUVA. Mitä? Sinun ostoksesi?

ONNI. Niin, josta sitten syttyi tämmöisiä rettelöitä. (Hilmalle). Ethän sinä enää ole suutuksissasi, kultaseni?

HILMA. Oi, älä siitä puhukaan, Onni!

REETTA (perältä): Rouva, rouva, se olikin aivan kuin minä sanoin, että maitotinki oli maksettu. Ja mitä tuohon merimieheen tulee, niin hän aamulla särki ikkunan ja karkasi teille tietämättömille, niin ettei se ollutkaan niin vaarallista kuin —

ROUVA. Hyvä, hyvä, saat mennä — me tiedämme sen jo.

REETTA (Menee).

ROUVA (pienen äänettömyyden perästä): Pappa!

KAMREERI. Mamma!

ROUVA. Pappa, me olemme kumpikin olleet tuhmia, oikein tuhmia!

KAMREERI. Niin, annatko sinä minulle anteeksi, Emma?

ROUVA. Kyllä, mutta ainoastaan yhdellä ehdolla.

KAMREERI. Ja se olisi?

ROUVA. Että nuo luvatut aamiaiset valmistetaan huomiseksi ja että minä silloin saan pitää huolta ostoksista.

KAMREERI. Hyvin mielelläni, hyvin mielelläni! (Ottaa häntä vyötäisiltä). Niin, olkoon kuinka tahansa, niin sinä olet kumminkin aina minun oma mammani!

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PAHASSA PULASSA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting

free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a

replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.